

Theatergroep Heer Otto - Lesbrieft BINO

In BINO hebben Lidion en Rick een groot avontuur beleefd. Ze hebben Bino zijn beer gevonden en uiteindelijk ook Bino zelf! Daar was wel wat voor nodig. Lidion en Rick hebben geleerd hoe het is om samen te werken, keuzes te maken, om te gaan met ruzie en hoe je aardig tegen elkaar doet. Ook leerde ze plezier te hebben door samen te spelen, ze kwamen op voor zichzelf en een ander en ze deelde al deze ervaringen met elkaar en met het publiek!

BINO is gebaseerd op de acht gedragscategorieën uit de Bino prentenboeken van Marcel van Driel en Vera de Backker. In deze lesbrieft worden drie gedragscategorieën uit de boeken/voorstelling uitgelicht. Tevens worden hierbij verwerkingsvormen aangereikt. Zo ga je direct gericht aan de slag met de sociale – emotionele ontwikkeling van jonge kinderen. Daarnaast is deze lesbrieft een goede aanvulling als nabespreking van het bezoek van de voorstelling. Met het bezoeken van de voorstelling en het gebruiken van de lesbrieft is gewenst sociaal gedrag met *Bino* één groot feest!

Met vriendelijke groet,

Lidion Zierikzee en Rick Schellinkhout
Theatergroep Heer Otto www.heerotto.nl

Inhoud:

- De acht gedragscategorieën *Bino en zijn sociale talenten*
- Samen spelen en werken *Bino en het sneeuwkwast*
- Omgaan met ruzie *Bino en de walvis*
- Ervaringen delen – *Bino en Beer*
- Kleurplaat

Bino en zijn sociale talenten

In elk Bino prentenboek komt een gedragscategorie aan de orde, een aspect van het sociale gedrag van jonge kinderen zoals dat zichtbaar wordt in de kinderopvang, op straat of op school met vriendjes en vriendinnetjes en thuis met broertjes en zusjes. Deze gedragscategorieën zijn allen verwerkt in BINO de voorstelling. De acht gedragscategorieën zijn ontleend aan de methode Kinderen en... hun sociale talenten (Kwintessens Uitgevers en CED Groep, Onderzoek en Ontwikkeling, Rotterdam). Deze methode bevat lessen sociale vaardigheden voor alle groepen in het basisonderwijs. Om deze belangrijke ervaringen ook voor jonge kinderen toegankelijk te maken, zijn de boekjes met pinguïn Bino als hoofdpersoon ontwikkeld. BINO de voorstelling is hierop een mooie aanvulling! Hieronder vind je een overzicht van alle categorieën.

1. Ervaringen delen

Kinderen vertellen elkaar of anderen wat ze meemaken. Leuke maar ook minder leuke ervaringen. Ze maken bijvoorbeeld een grapje met elkaar of vertellen dat ze gevallen zijn en hun knie hebben bezeerd.

2. Aardig doen

Kinderen zijn aardig voor elkaar. Bijvoorbeeld door een ander te helpen met de jas aandoen of door 'sorry' te zeggen als ze iets verkeerd hebben gedaan.

3. Samen spelen en werken (zie vanaf blz. 3)

Kinderen spelen samen, maken afspraken of bedenken een spelletje. Vragen of ze mee mogen doen en spreken af waarmee ze gaan spelen.

4. Een taak uitvoeren

Kinderen kunnen zelfstandig een taak uitvoeren. Bijvoorbeeld speelgoed opruimen, naar de wc gaan of helpen met uitdelen van fruit. Maar ook: doorzetten en nog eens proberen als het een keer niet meteen lukt.

5. Jezelf presenteren

Kinderen maken contact met andere kinderen. Bijvoorbeeld door in de groep een belevenis te vertellen en inbreng te hebben als er wordt gespeeld.

6. Een keuze maken

Kinderen kunnen zelf een keuze maken en ook de gevolgen van hun keuze overzien. Kies je pinda-kaas of smeerworst? Blokken of puzzels?

7. Opkomen voor jezelf

Kinderen zorgen goed voor zichzelf. Door er wat van te zeggen als een ander iets afpakt of als iemand voordringt. Of als je het ergens niet mee eens bent.

8. Omgaan met ruzie

Kinderen lossen zonder slaan een ruzie op. Voor de kleintjes is dat best moeilijk. Af en toe een beetje toegeven of samen naar een oplossing zoeken. Met soms een beetje hulp van anderen.

1. Samen spelen en werken - *Het sneeuwkasteel*

De heel jonge peuters kunnen nog niet echt samen spelen of samenwerken. Ze zijn nog erg gericht op zichzelf en op de handelingen die ze aan het verrichten zijn. Ze kunnen wel náást elkaar aan de slag zijn, maar zijn toch nog niet werkelijk met een ander bezig. Naarmate kinderen ouder worden, ontstaan er stapje voor stapje vormen van 'samen'. Het begint bij het spelen: ze geven elkaar een speeltje, ze vragen elkaar wat ze doen, ze delen een kar. Als ze ouder worden en vooral als ze beter leren praten en communiceren, kan er voor het eerst echt worden samengewerkt. Kinderen leren dan spelenderwijs om samen te praten, samen te delen, samen te spelen en uiteindelijk samen te werken. Bij veel kinderen ontstaat dit op natuurlijke wijze.

Toch zijn er ook kinderen die hier wel wat steun bij kunnen gebruiken. Kinderen die verlegen van aard zijn, teruggetrokken of juist zeer uitgesproken, kunnen soms problemen ervaren bij het leren samenwerken. Bij alles is het 'Nee, ik wil het zelf doen' en 'Ik kan het wel alleen.' Deze kinderen hebben onze hulp nodig om te leren ervaren hoe leuk samen spelen kan zijn en hoe prettig en nuttig het kan zijn om ook te kunnen samenwerken. Aan de andere kant zijn er juist kinderen die alles liever samen met een ander doen. Ze durven niet alleen een beslissing te nemen, iets in hun eentje te doen of iets eerst zelf uit te proberen. Zulke kinderen moeten ook aangemoedigd worden, maar dan juist om iets zelfstandig uit te voeren. Een opvoeder kan een kind helpen om in te schatten of een situatie vraagt om alleen werken of juist samenwerken. Bij sommige kinderen gaat dit spelenderwijs en kan een kind door een simpele vraag al op het juiste idee worden gebracht: 'Kun je zo'n krat wel in je eentje optillen, denk je?' of: 'Is er iemand die je kan helpen om die puzzel te maken?' Bij andere kinderen moet er meer gestimuleerd worden. Dan moet het kind rustig uitgelegd worden waarom iets niet zal lukken in zijn eentje of gewezen worden op voorbeelden om hem heen van geslaagde samenwerking. Zulke kinderen worden geholpen door hen veelvuldig in situaties te plaatsen waarbij ze 'gedwongen' worden om met een ander samen te werken, en de situatie daarna te bespreken. Vraag hun bijvoorbeeld om samen met een ander iets te doen: 'Maak samen een heel hoge toren' of: 'Haal samen de kar.'

Geef de kinderen ook ruimte om in de kring over hun ervaringen te vertellen. Zo krijgen ze meer inzicht in wat samenwerken is. In BINO de voorstelling gaan Lidion en Rick een sneeuwkasteel bouwen. Ze leren al doende dat het beter lukt een mooi kasteel te maken als ze samenwerken. Ze zijn eerst individueel aan de slag met een onderdeel van het kasteel maar dat werkt niet. Daarna gaan zij samen bouwen en dat blijkt nog niet zo makkelijk. Uiteindelijk staat er een mooi sneeuwkasteel na een goede samenwerking.

Verwerkingsvormen

Let deze periode extra op de manier waarop de kinderen samen spelen. Geef daartoe zoveel mogelijk gelegenheid, door groepsspelletjes te (laten) spelen en groepsopdrachtjes te geven. Evalueer samen in een kringgesprek – en zo nodig ook in één-tweetjes – hoe het samen werken en spelen gegaan is.

Kringspel: Er was een klein zigeunermeisje/kaboutertje huilend op een steen. Zodra het eenzame zigeunermeisje/kaboutertje met een ander kindje danst, voelt het zich niet meer alleen en danst het vrolijk rond.

Spelletje: De boom wordt hoe langer hoe dikker. Eerst bestaat de 'boom' uit één kindje, daarna uit twee, enzovoort, tot er een heel dikke boom staat.

Bewegen, alleen en samen: De kinderen staan op een rij: het voorste kind doet een bepaalde beweging voor, het tweede kind neemt dat over en zo voort. Elk kind brengt er een kleine eigen variatie bij aan. Als alle kinderen zijn geweest, gaan ze in een kring staan en maken allemaal dezelfde maar tegelijk eigen beweging.

Tikkertje: Begin met één tikker; zodra die een ander kind heeft getikt, gaan zij hand in hand verder, tot er maximaal vier kinderen hand in hand samen tikker zijn. Bespreek na afloop de voor- en nadelen van het alleen tikken, met z'n tweeën enzovoort. Sloeg het voordeel om in nadeel en zo ja, wanneer?

2. Omgaan met ruzie – *Rick wil Bino meenemen*

Jelle en Maarten zitten samen in de zandbak. Ieder is voor zich een zandkasteel aan het maken. Ze gaan allebei helemaal op in hun eigen zandkasteel, met ridders en piraten. Een heerlijk rustig tafereel. Maar net als de juf even wegkijkt wordt er heel hard gegild en gehuild, en juf ziet dat er ook geslagen wordt door de twee jongens ... ruzie. Jonge kinderen komen regelmatig in conflict met hun omgeving. Conflicten horen bij het dagelijks leven. Het is ook heel normaal dat kinderen af en toe ruzie maken. Het hoort bij het opgroeien en de ontwikkeling van kinderen. Kinderen kunnen ook veel leren van ruzie. Ze leren opkomen voor zichzelf. Maar bijvoorbeeld ook zich inleven in de ander, al kunnen kinderen dat pas vanaf een jaar of vier. Maar ook geven en nemen, problemen oplossen en oefenen met 'nee' zeggen.

Vooraf in de omgang met leeftijdsgenootjes leren kinderen dit sociale gedrag. Het is heel nuttig al op jonge leeftijd te leren omgaan met ruzie. Conflict en ruzie kunnen ook belemmerend werken. Daarom is het belangrijk kinderen inzicht te geven in hoe conflicten ontstaan, welke verschillende soorten ruzie er zijn en hoe je creatief kunt zoeken naar een oplossing. Een jong kind kan zich nog niet goed verplaatsen in een ander. De wereld om hen heen gaat niet altijd mee in de wensen van het kind, al draait die wereld voor het kind wel degelijk om hem of haar.

Omdat kleine kinderen niet altijd verbaal zo ver zijn dat ze dingen kunnen uitleggen, laat staan gevoelens onder woorden kunnen brengen, gaan ze sneller over op slaan, schoppen of bijten. Afleiden van kinderen die boos zijn, kinderen die ruzie maken uit elkaar zetten en vooral proberen zelf de rust te bewaren is voor opvoeders van jonge kinderen van groot belang. In Bino de Musical wil Rick Bino mee naar huis nemen maar Lidion is het daar niet mee eens. Ook wil Rick dat Bino zijn beste vriendje wordt, maar hij vergeet dat hij al een allerbeste vriendje heeft; Lidion. Dat loopt uit op ruzie en een mooie oplossing. Kinderen leren aan de hand van deze gebeurtenis hoe een conflict kan ontstaan, maar vooral ook hoe je dat weer kunt oplossen. En vooral in het positief oplossen van ruzies zit juist het essentiële in het 'omgaan met ruzie'.

Verwerkingsvormen

Leer de kinderen een aftelversje aan: Een heel bekend versje is:

Iene miene mutte

Tien pond grutten

Tien pond kaas

Iene miene mutte speelt de baas!

Wanneer twee kinderen allebei tegelijk met iets willen spelen of ergens willen zitten, laat de kinderen dan door het aftelversje te gebruiken bepalen wie toegeeft. De kleinere kinderen kunnen hierbij geholpen worden, bijvoorbeeld door een iets ouder kind of een juf.

Leren luisteren : Laat de kinderen al pratend of zingend door het lokaal lopen (of buiten of in een speelzaal). Ze mogen zelf weten wat ze zingen of zeggen. Maak een klappgeluid met de handen of gebruik een trommel. Laat de kinderen stilstaan en hun mond dicht houden. Alleen het kind dat u aanwijst met de wijsvinger, zingt of praat gewoon door. De andere kinderen luisteren. Vraag aan een van de kinderen wat het kind dat je aanwees zong of zei. Klap vervolgens twee keer in de handen en laat de kinderen weer rondlopen en zingen of praten.

3. Ervaringen delen – *Lidion en Beer*

Het hoort bij het mens-zijn dat we onze ervaringen willen delen met anderen. Mens-zijn is medemens-zijn; in Afrika hebben ze het over 'ubuntu' wat zoveel betekent als: 'ik ben omdat wij zijn': ik ben er alleen maar dankzij en met jullie, met alle anderen. We willen onze ervaringen aan elkaar kwijt en we zijn benieuwd naar wat de ander meemaakt, we steunen en stimuleren elkaar, leven met elkaar mee, leren van elkaar. En dat alles dankzij de sociale vaardigheid: ervaringen delen. 'Impressie (= indrukken en ervaringen) zonder expressie (je kunnen uiten) leidt tot depressie,' is een bekend gezegde. Zó belangrijk is het dus je te kunnen uiten. En dat begint al vroeg. Ook heel jonge kinderen brabbelen al met papa of mama, en steken vooral tegen hun knuffel vaak hele verhalen af.

Want bij de gedragscategorie 'Ervaringen delen' gaat het om het verwóóorden van wat je hebt meegemaakt, gedacht en gevoeld. Hoe meer woorden kinderen tot hun beschikking krijgen, hoe meer ze hun ervaringen kunnen delen met anderen. Het belang van het kringgesprek is dan ook enorm; door de herkenning – of het gebrek hieraan! – leren kinderen elkaar én zichzelf beter kennen, voorbij het uiterlijk, voorbij de buitenkant.

In BINO de voorstelling vertelt Lidion aan Beer wat ze heeft beleefd. Rick is Bino alleen gaan zoeken en Lidion is verdrietig omdat ze geen vrienden meer zijn. Wat is ze blij dat ze beer heeft gevonden, nu zijn ze niet meer alleen maar wel allebei zonder hun beste vrienden. Beer is namelijk van de slee gevallen en Bino kon hem niet meer vinden. Lidion deelt haar ervaring met beer door te zingen en haar gevoelens te uiten. En zó leren wij hen beide een beetje kennen!

Verwerkingsvormen

Knuffel kwijt: Bino heeft iets heftigs meegemaakt met zijn knuffel Beer; laat kinderen of in de grote kring of in kleine groepjes vertellen over hun knuffel. Zijn zij hem ook wel eens kwijtgeraakt? Hoe was dat dan? Kwam hun knuffel weer terecht? Weten zij wat hun knuffel, toen hij weg was, heeft meegemaakt? Ze kunnen ook hun knuffel tekenen en aan de hand van deze tekening iets vertellen over hun knuffel.

Bino zoeken en redden: Verstop handpop Bino ergens in het lokaal. Laat de kinderen Bino zoeken. Het kind dat Bino gevonden heeft, mag hem nu verstoppen. Enzovoort.

Variatie: Leg Bino op een plekje ligt waar hij niet gemakkelijk te pakken is. Laat de kinderen een plannetje bedenken hoe ze Bino toch kunnen 'redden'. Als dat geen gevaar voor hen oplevert, voeren ze dat plannetje uit onder jouw begeleiding.

KLEURPLAAT

